

Lista de propuneri de finanțare a acțiunilor/măsurilor de politică pe domeniul construcțiilor în contextul elaborării CBTM 2022-2024

A. Contextul de politici și linia de bază a cheltuielilor

I. Sinteza situației curente, concluziile principale ale analizei situației din domeniu

Sectorul construcțiilor reprezintă activitatea economică de bază care a contribuit la creșterea PIB în anul 2020, asigurând creșterea de (+0,3%) față de anul 2019, cu o pondere de 9,5% la formarea PIB și o creștere a Valorii Adăugate Brute (VAB) cu 3,7%. Totodată, în ianuarie-decembrie 2020, au fost realizate lucrări de construcții în valoare de 14,0 miliarde lei sau cu 3,7% (în prețuri comparabile) mai mult față de ianuarie-decembrie 2019.

Pe elemente de structură a lucrărilor executate, în ianuarie-decembrie 2020, comparativ cu perioada similară a anului 2019, a crescut volumul lucrărilor de reparații capitale cu 5,7% și a lucrărilor de întreținere și reparații curente cu 18,5%. În același timp, lucrările de construcții noi s-au diminuat față de ianuarie-decembrie 2019 cu 3,4%.

Pe obiecte de construcții, în ianuarie-decembrie 2020 lucrările de construcții executate la construcțiile ingineresti au crescut cu 17,4%, față de ianuarie-decembrie 2019. Totodată, lucrările executate la clădirile rezidențiale s-au diminuat față de ianuarie-decembrie 2019 cu 6,4%, iar la clădirile nerezidențiale – cu 5,9%.

Suplimentar, conform Raportului Doing Business 2020 realizat de Banca Mondială, Republica Moldova la capitolul acte permissive în construcții a avansat 16 poziții, clasându-se pe locul 156 din 190 de țări și înregistrând cu 7 proceduri mai puțin față de raportul anului precedent.

Documente normative în construcții

Domeniul construcțiilor ocupă un loc central în dezvoltarea economiei naționale și formarea produsului intern brut. Una din prioritățile de bază a domeniului construcțiilor pentru anii 2022-2024 este armonizarea documentelor normative naționale cu standardele europene, în special naționalizarea Eurocodurilor. Prin semnarea Acordului de Asociere RM-UE, Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente, printre care și transpunerea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 305/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2011 de stabilire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor pentru construcții (*anexa XVI din AA RM-UE*), care presupune atât elaborarea/modificarea actelor legislative și normative, cât și adoptarea și implementarea standardelor europene în domeniul construcțiilor. Eurocodurile în calitate de standarde europene furnizează o serie de metode comune pentru calcularea rezistenței mecanice a elementelor structurale din cadrul lucrărilor de construcții, aplicarea cărora este posibilă după elaborarea și adoptarea Anexelor naționale la acestea. La momentul actual, în Republica Moldova majoritatea standardelor de proiectare a structurilor sunt normativele fostei Uniunii Sovietice (SNiP) elaborate încă la începutul anilor 1980, respectiv acestea sunt învechite și necesită a fi substituite cu Eurocoduri.

O altă prioritate de bază este asigurarea performanței energetice a clădirilor, deoarece intensitatea energetică din Moldova depășește de aproximativ 3 ori pe cea din țările europene, ceea ce înseamnă că Moldova consumă mai multă energie pentru obținerea serviciilor și bunurilor în comparație cu alte țări. Aceasta, la rândul său, duce la creșterea substanțială a costurilor energetice pentru economia națională și populație, dar și la dependența crescândă de importuri de energie. Ținând cont de faptul că performanța energetică a clădirilor existente este redusă, prin sporirea eficienței energetice a clădirilor poate fi redus consumul de energie în clădirile existente cu până la circa 30-50%, iar în unele cazuri și 70%.

Principalele obiective și direcții de dezvoltare a domeniului construcțiilor sunt stabilite în următoarele documente: Strategia de dezvoltare „Moldova 2030”, Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, Agenda de Asociere 2021-2027. Obiectivele în documentele nominalizate urmăresc asigurarea dezvoltării bazei normative în construcții (subprogramul 6104), armonizarea documentelor normative naționale cu standardele europene, implementarea standardelor europene în domeniul construcțiilor, în special a Eurocodurilor.

Amenajarea teritoriului

În conformitate cu art.35 din Legea nr.835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului „*gestionarea teritoriului și a localităților reprezintă ansamblul acțiunilor de organizare, conservare și dezvoltare a acestora, orientate spre realizarea unei stări fizice și funcționale a cadrului natural și a cadrului construit, care să corespundă necesităților colectivităților umane, în concordanță cu interesul public și potrivit prevederilor documentației de urbanism și amenajare a teritoriului aprobate*”.

Amenajarea teritoriului național este un proces continuu de transformare a terenurilor gestionate (elemente fizice: rețea de localități, structura teritorială și distribuția a populației, destinația, infrastructura tehnico-edilitară, peisaj,) ca urmare a activităților umane existente. Planificarea teritorială are ca obiectiv dezvoltarea politicilor publice naționale aplicate în teritoriu și urmărește drept scop durabilitatea economiei naționale, dezvoltarea echilibrată socială, de mediu și cultural. În contextul european, dezvoltarea teritorială a devenit o prioritate generală în vederea îmbunătățirii serviciilor și gradului de ocupare și în vederea reducerii dezechilibrelor teritoriale.

Elaborarea proiectului „Planului de Amenajare a Teritoriului Național” a fost inițiată în anul 1999 și a durat 9 ani. În această perioadă de timp, programele sectoriale de dezvoltare socio-economică, utilizate pentru elaborarea acestuia, au fost depășite în timp și nu puteau fi folosite ca documente strategice. Din aceste considerente, proiectul Planului de Amenajare a Teritoriului Național nu a fost adoptat. De menționat că planurile de amenajare a teritoriilor regionale, la fel n-au fost elaborate.

Urbanism

Orașele noastre dețin calități culturale și arhitecturale unice, foarte puternice de incluziune socială și posibilități excepționale de dezvoltare economică. Orașele reprezintă centre de cunoaștere și surse de creștere și inovație. În același timp, orașele suferă de probleme demografice, inegalitate socială, de excluderea socială a unor categorii specifice de populație, de o lipsă de locuințe adecvate și accesibile ca preț și de probleme de mediu. Pe termen lung, orașele nu-și vor putea îndeplini funcția de motoare ale progresului social și ale creșterii economice dacă nu va fi menținut echilibrul social în interiorul orașelor și între orașe, păstrând diversitatea culturală și stabilind standarde de calitate ridicate în domenii, precum designul urban, arhitectura și mediul.

Una din sarcinile de bază a planificării urbane constă în necesitatea coordonării intențiilor, de a aloca surse financiare pentru dezvoltarea urbană prin construcția obiectivelor. Acestea obiective, fiind optime și eficiente, la rândul său pot intra în contradicție cu direcțiile generale de dezvoltare ale localităților urbane. Conform tendințelor internaționale, orașul nu poate fi considerat numai ca un spațiu teritorial, pe care se amplasează diferite obiective cu infrastructura inginerescă, dar constituie o valoare imobiliară, care în urma folosirii raționale, trebuie să aducă venit în bugetele locale.

Dezvoltarea localităților trebuie să se bazeze pe principiul dezvoltării durabile, care este un criteriu coordonator al activității de urbanism, conform căruia satisfacerea necesităților generațiilor actuale trebuie să asigure o evoluție, care nu va compromite libertatea generațiilor viitoare privind deciziile referitoare la existența și dezvoltare.

Reabilitarea fondului locativ

Locuința reprezintă una din necesitățile de bază de care omul are nevoie în mod prioritar, determinând nivelul de viață, traiul, condițiile de dezvoltare socială și intelectuală. De aceea, menținerea în stare tehnică satisfăcătoare, gestionarea eficientă și modernizarea continuă a fondului locativ, reprezintă cheia spre asigurarea permanentă a unor condiții de trai cât mai bune, cu cheltuieli minime de întreținere și exploatare pe termen lung.

Conform datelor calculate în baza informației prezentate de Biroul Național de Statistică, circa 24% din blocurile de locuit multietajate din Republica Moldova au fost construite până în anii 1975, circa 60% datează din anii 1976-1993, și, chiar dacă mai mult de jumătate din blocurile de locuit au fost construite în ultimii 45 de ani, o mare parte a fondului de locuințe și-a redus considerabil rezistența constructivă și fiabilitatea. Majoritatea blocurilor de

locuit existente nu corespund noilor standarde și norme de eficiență energetică. În acest sens, creșterea eficienței energetice în fondul locativ în condițiile economice actuale, reprezintă o condiție de bază în procesul de modernizare a blocurilor de locuit multietajate, în contextul creșterii prețurilor la energie.

Totodată, modul de funcționare și gestionare a fondului locativ multietajat din Republica Moldova, în rezultatul formării în ultimele decenii a unor noi împrejurări de ordin politic, economic și social, a înregistrat importante schimbări. Procesul de privatizare a fondului de locuințe care a început în anul 1994 a influențat mult structura titlului de proprietate, în prezent circa 98% din fondul locativ constituind proprietate privată.

Totuși, o mare parte din fondul locativ multietajat continuă să se afle în gestiunea autorităților administrației publice locale, fiind gestionate de către întreprinderile municipale, ceea ce formează confuzii în rândul populației privind responsabilitățile ce revin proprietarilor în domeniul întreținerii fondului locativ. Majoritatea populației, devenind proprietari de locuințe nu s-au preocupat de menținerea în stare tehnică bună și modernizarea blocurilor.

În ceea ce privește mecanismele de suport financiar viabile, în prezent, împrumuturile bancare sunt încă prea scumpe (în comparație cu alte țări), pe perioade scurte de rambursare, cu garanții mari, de care nu dispun atât gestionarii blocurilor locative, cât și proprietarii apartamentelor privatizate, ceea ce duce ca populația să nu apeleze la aceste surse de finanțare.

De asemenea, există o discrepanță între nivelul veniturilor proprietarilor și nivelul cheltuielilor necesare pentru întreținerea, reparația și modernizarea blocurilor de locuit. În absența intervenției publice, în cele mai multe cazuri, rezolvarea acestor probleme se amână pe un termen nedeterminat.

II. Provocările majore cu care se confruntă domeniul

1. Normative și standarde în domeniul construcțiilor care și-au pierdut actualitatea;
2. Necesitatea de trecere la un sistem mai avansat de asigurare a calității în construcții, precum și de asigurare a localităților și teritoriilor cu documentația de urbanism și amenajării teritoriilor;
3. Performanța energetică redusă a clădirilor existente;
4. Resurse financiare insuficiente pentru asigurarea reformării sistemului de documente normative în construcții;
5. Acte normative învechite/depășite în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului;
6. Lipsa aplicărilor cerințelor de securitate și eficiență energetică în planificarea teritoriului și urbanism;
7. Insuficiența resurselor umane instruite întru asigurarea armonizării domeniului la cerințele comunitare.

III. Prioritățile de bază ale domeniului construcțiilor pentru perioada anilor 2022-2024

Prioritatea 1: Armonizarea documentelor normative naționale în domeniul construcțiilor cu standardele europene

Indicator 1: Implementarea foilor de parcurs pentru adoptarea și implementarea standardelor europene în domenii specifice (Eurocoduri – standarde europene pentru proiectarea structurilor; etc.) către anul 2024;

Indicator 2: Dezvoltarea continuă a sistemului de documente normative în construcții.

Prioritatea 2: Elaborarea proiectului Planului de amenajare a teritoriului național

Indicator 1: Proceduri de elaborare a documentației de urbanism și amenajării teritoriului optimizate;

Indicator 2: Proiectul Planul de amenajare a teritoriului național elaborat, aprobat de Guvern și remis Parlamentului spre adoptare.

Prioritatea 3: Sporirea performanței energetice a clădirilor

Indicator 1: Elaborarea și aprobarea proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea Planului național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero, care transpune Directiva 2010/31/UE către anul 2022.

Prioritatea 4. Armonizarea actelor normative naționale în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului la cerințele comunitare

Indicator 1: Aplicarea diferențiată la planificarea localităților (municipiu, oraș, comuna, sat);

Indicator 2: Reducerea esențială a barierelor pentru obținerea actelor permise necesare planificării și realizării obiectelor;

Indicator 3: Dezechilibrare teritorială redusă.

Prioritatea 5. Elaborarea și implementarea Sistemului Geo Informațional în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului armonizat cu cel comunitar (Observator Teritorial)

Indicator 1: Asigurarea transparenței decizionale în procesul de dezvoltare a așezărilor umane;

Indicator 2: Îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor furnizate de către autoritățile publice.

IV. Impactul priorităților asupra alocării resurselor în sectorul dat

În anul 2021, domeniul construcțiilor are o acoperire financiară în valoare de **17604,2 mii lei**. Pentru perioada 2022-2024, la fel acțiunile propuse vor fi acoperite din bugetul de stat, iar realizarea acestora va contribui la armonizarea pieței de servicii în domeniul construcțiilor, va facilita și încuraja comerțul cu materiale de construcții calitative, va asigura un nivel uniform de securitate a construcțiilor, va asigura crearea cadrului normativ cu privire la performanța energetică a clădirilor, va eficientiza consumul global de energie primară, va asigura elaborarea planurilor naționale pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero, va contribui la dezvoltarea durabilă a localităților și teritoriilor.

Tabelul 1: Repartizarea liniei de bază de cheltuieli pe programe/subprograme și pe bugete pe domeniul construcțiilor

Denumirea	Cod P1P2	2020 executat	CBTM 2021-2023			Aprobat buget 2021	CBTM 2022-2024		
			2021	2022	2023		2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul „Minerit, industrie și construcții”	61	699,729	15604,2	15604,2	11604,2	15604,2	11604,2	11604,2	11604,2
Subprogramul „Dezvoltarea bazei normative în construcții”	6104	699,729	15604,2	15604,2	11604,2	15604,2	11604,2	11604,2	11604,2
Programul „Gospodăria comunală”	17	0,0	2000,0	2000,0	0,0	2000,0	0,0	0,0	0,0
Subprogramul „Gestionarea și menținerea fondului locativ”	7508	0,0	2000,0	2000,0	0,0	2000,0	0,0	0,0	0,0
Total pe domeniul construcțiilor		699,729	17604,2	17604,2	11604,2	17604,2	11604,2	11604,2	11604,2
Finanțat de la:									

mii lei

Bugetul de stat		699,729	17604,2	17604,2	11604,2	17604,2	11604,2	11604,2	25604,2
Inclusiv: pe APC din cadrul sectorului									
- Ministerul Economiei și Infrastructurii		699,729	17604,2	17604,2	11604,2	17604,2	11604,2	11604,2	11604,2

B. Măsuri de politici din cadrul sectorului

B.1 Măsurile politice în curs de desfășurare care au acoperire financiară

Tabelul 2: Principalele acțiuni/măsuri de politica din sector care au acoperire financiară (incluse în linia de bază) pe programe/sub-programe și pe bugete pe domeniul construcțiilor

Indicatorii	Documentul de referință	2020 executat	CBTM 2021-2023			Aprobat buget 2021	CBTM 2022-2024		
			2021	2022	2023		2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Programul 61 „Minerit, industrie și construcții”									
Subprogramul 6104 „Dezvoltarea bazei normative în construcții”									
Costul TOTAL		699,729	15604,2	15604,2	11604,2	15604,2	11604,2	11604,2	11604,2
<i>dintre care:</i>									
Acțiunea 1 Elaborarea sistemului de documente normative în construcții.	H.G. nr.1436/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la administrarea mijloacelor pentru finanțarea sistemului de documente normative în construcții	374,216	9604,2	9604,2	9604,2	9604,2	9604,2	9604,2	9604,2
Acțiunea 2 Implementarea foilor de parcurs pentru adoptarea și implementarea standardelor europene în domenii specifice (Eurocoduri – standarde europene pentru proiectarea structurilor, performanța energetică a clădirilor, securitate și sănătate pe șantier)	H.G. nr.933/2014 cu privire la armonizarea reglementărilor tehnice și a standardelor naționale în domeniul construcțiilor cu legislația și standardele europene; Agenda de Asociere 2021-2027.	325,513	3000,0	3000,0	1000,0	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0
Acțiunea 3 Elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național	Art.19 lit.a) al Legii nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului	0,0	3000,0	3000,00	1000,0	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0
Programul 17 „Gospodăria comunală”									
Subprogramul 7508 „Gestionarea și menținerea fondului locativ”									
Costul TOTAL		0,0	2000,0	2000,0	0,0	2000,0	0,0	0,0	0,0
<i>dintre care:</i>									
Acțiunea 1		0,0	2000,0	2000,0	0,0	2000,0	0,0	0,0	0,0

Program de reabilitare a fondului locativ													
Total pe domeniul construcțiilor				699,729	17604,2	17604,2	11604,2	17604,2	11604,2	11604,2	11604,2	11604,2	11604,2

B.2. Măsurile politice – în curs de desfășurare care nu au fost reflectate în linia de bază de cheltuieli

Tabelul 3. Principalele acțiuni/măsurile de politică din sector care nu au fost reflectate în limitele de cheltuieli pe programe/subprograme pe domeniul construcțiilor

mii lei

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea PIP2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2020	CBTM 2021-2023			Aprobat buget 2021	CBTM 2022-2024		
							2021	2022	2023		2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B.2.1 Masurile/acțiunile din programele/strategiile naționale - aprobate prin actele legislative/normative													
1.	Elaborarea și aprobarea cadrului normativ secundar la Legea nr.128/2014 privind performanța energetică a clădirilor: Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Planului național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero, care transpune Directiva 2010/31/UE	6104 <i>Dezvoltarea bazei normative în construcții</i>	Legea 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor, Agenda de Asociere 2021-2027, Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor.	2022-2024	6000,0	0,0	0,0	2000,0	2000,0	0,0	2000,0	2000,0	2000,0
2.	Armonizarea actelor normative naționale în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului la cerințele comunitare	6104 <i>Dezvoltarea bazei normative în construcții</i>		2022-2024	7500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2500,0	2500,0	2500,0
3.	Elaborarea și implementarea Sistemului Geo Informațional în domeniul amenajării	6104 <i>Dezvoltarea bazei normative în construcții</i>	„Capacity Building in Regional Development in the Republic of Moldova”, proiect TWINNING, Recomandarea nr.6 - Dezvoltarea unui	2022-2024	9000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3000,0	4000,0	2000,0

Ordinea priorității	Acțiunile/ măsurile de politică	Codul / denumirea P1P2	Documentul de referință/adoptare	Perioada de implementare	Costul TOTAL al acțiunii	Executat până la sfârșitul anului 2020	CBTM 2021-2023			Aprobat buget 2021	CBTM 2022-2024		
							2021	2022	2023		2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	teritoriului și urbanismului armonizat cu cel comunitar (Observator Teritorial)		Observator Teritorial Național; Inclusiv, acțiunea 4.25.3. din PAG 2020-2023										
TOTAL					22500,0	0,0	0,0	2000,0	2000,0	0,0	7500,0	8500,0	6500,0

Pentru măsurile politice (acțiunile din Tabelul 3) care nu au fost reflectate în linia de bază solicităm suplimentar finanțarea priorităților respective din următoarele considerente:

Acțiunea 1: Elaborarea și aprobarea cadrului normativ secundar la Legea nr.128/2014 privind performanța energetică a clădirilor: Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Planului național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero, care transpune Directiva 2010/31/UE

Având în vedere că, performanța energetică a clădirilor existente este redusă, impactul social asupra păturilor social vulnerabile ale populației este puternic. Sporirea eficienței energetice a clădirilor existente (renovarea anvelopei clădirilor, modernizarea sistemelor de încălzire, etc.) demonstrează că potențialul de reducere a consumului de energie în clădirile existente constituie circa 30-50%, iar în unele cazuri poate ajunge chiar la 70%. Astfel, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr.833/2011 „Cu privire la Programul național pentru eficiență energetică 2011-2020” (PNEE) care trasează căile de îmbunătățire a eficienței energetice, inclusiv în sectorul construcțiilor. PNEE își propune următoarele obiective globale:

- eficientizarea consumului global de energie primară cu 20% până în anul 2022;
- creșterea ponderii energiei regenerabile în totalul mixului energetic de la 6% în anul 2010 până la 20% în anul 2022;
- creșterea ponderii biocombustibililor până la cel puțin 10% din totalul combustibililor utilizați în anul 2022;
- reducerea către anul 2020, cu cel puțin 25%, a emisiilor de gaze cu efect de seră, comparativ cu anul de bază 1990.

PNEE-ul propune un șir de măsuri în sectorul construcțiilor, cum ar fi:

- crearea cadrului normativ cu privire la performanța energetică a clădirilor (lege);
- stabilirea cerințelor minime de performanță energetică (regulamente și metodologii);
- inspecția periodică a sistemelor de încălzire și climatizare;
- elaborarea planurilor naționale pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero;
- instituirea sistemului de control independent al certificatelor de performanță;
- crearea capacităților independente autorizate pentru evaluarea energetică a clădirilor și eliberarea certificatelor de performanță energetică, cât și pentru verificarea periodică a sistemelor de încălzire și climatizare;
- elaborarea programelor de reabilitare termică a clădirilor;
- informarea publicului privind certificatele de performanță energetică; căile de îmbunătățire a performanței energetice a clădirilor; posibilitățile de valorificare a surselor de energie regenerabilă; instrumentele financiare disponibile, etc.

Acțiunea 2: Armonizarea actelor normative naționale în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului la cerințele comunitare

Amenajarea teritoriului național este un proces continuu de transformare a terenurilor gestionate (elemente fizice: rețea de localități, structura teritorială și distribuția populației, destinația, infrastructura tehnico-edilă, peisaj) ca urmare a activităților umane existente. Planificarea teritorială are ca obiectiv dezvoltarea politicilor publice

naționale aplicate în teritoriu și urmărește drept scop durabilitatea economiei naționale, dezvoltarea echilibrată socială, de mediu și culturală. În contextul european dezvoltarea teritorială a devenit o prioritate generală în vederea îmbunătățirii serviciilor și gradului de ocupare și în vederea reducerii dezechilibrelor teritoriale.

Acțiunea 3: Elaborarea și implementarea Sistemului Geo Informațional în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului armonizat cu cel comunitar (Observator Teritorial)

Orașele noastre dețin calități culturale și arhitecturale unice, foarte puternice de incluziune socială și posibilități excepționale de dezvoltare economică. Orașele reprezintă centre de cunoaștere și surse de creștere și inovație. În același timp, orașele suferă de probleme demografice, inegalitate socială, de excluderea socială a unor categorii specifice de populație, de o lipsă de locuințe adecvate și accesibile ca preț, și de probleme de mediu. Pe termen lung, orașele nu-și vor putea îndeplini funcția de motoare ale progresului social și ale creșterii economice dacă nu va fi menținut echilibrul social în interiorul orașelor și între orașe, păstrând diversitatea culturală și stabilind standarde de calitate ridicate în domenii precum designul urban, arhitectura și mediul.

Una din sarcinile de bază a planificării urbane constă în necesitatea coordonării intențiilor, de a aloca surse financiare pentru dezvoltarea urbană prin construcția obiectivelor. Aceste obiective, fiind optime și eficiente, la rândul său pot intra în contradicție cu direcțiile generale de dezvoltare ale localităților urbane. Conform tendințelor internaționale orașul nu poate fi considerat numai ca un spațiu teritorial, pe care se amplasează diferite obiective cu infrastructura inginerescă, dar constituie o valoare imobiliară, care în urma folosirii raționale, trebuie să aducă venit în bugetele locale.

Dezvoltarea localităților trebuie să se bazeze pe principiul dezvoltării durabile, care este un criteriu coordonator al activității de urbanism, conform căruia satisfacerea necesităților generațiilor actuale trebuie să asigure o evoluție, care nu va compromite libertatea generațiilor viitoare privind deciziile referitoare la existența și dezvoltare.

Scopul proiectului este de a crea un sistem de observare a teritoriului, care să sprijine atât coordonarea planificării teritoriale cât și crearea infrastructurii naționale de informații teritoriale conform prevederilor Secțiunii 5 din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.

Obiectivul principal care îl urmărește proiectul este de a crea sistemul de monitorizare a dinamicilor de dezvoltare a localităților și teritoriilor și oferire de informații permanente actualizate instituțiilor publice în vederea fundamentării deciziilor și monitorizării programelor privind amenajarea teritoriului, urbanism și lucrări publice.

E. Alte propuneri de proiecte/programe de asistență externă pe sector

Tabelul 7. Alte propuneri de proiecte/programe de asistență externă pe sector

Denumirea propunerii de proiect	Sursa potențială de finanțare/ donatorul	Bugetul total estimativ al propunerii de proiect	Perioada estimativă de implementare	Statutul propunerii de proiect	Tipul asistenței
1	2	3	4	5	6
Proiectul 1. Elaborarea și implementarea Sistemului Geo Informațional în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului armonizat cu cel comunitar (Observator Teritorial)	Proiectul TWINNING	1.5 mil. EUR (32 mil. lei)	2022 - 2024	Național	Asistență tehnică
Proiectul 2. Implementarea Noii Agende Urbane în Republica Moldova	PNUD Moldova UN Habitat	5 mil. USD (89 mil. lei)	2022 - 2024	Național	Asistență tehnică (grant)

Tabelul 8.1 Formularul propunerii de proiect/program de asistență externă

1	Numărul proiectului/programului	1
2	Sectorul	Amenajarea teritoriului și urbanism
3	Domeniul	Dezvoltarea durabilă a localităților

4	Denumire proiect/program	Elaborarea și implementarea Sistemului Geo Informațional în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului armonizat cu cel comunitar (Observator Teritorial)		
5	Statut	Național		
6	Corespunderea proiectului/programului cu prioritățile de politici sectoriale pe termen mediu	Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, aprobată prin HG nr.377/2020		
7	Tangența proiectului/programului cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE	Necesitatea elaborării proiectului a fost stabilită prin Activitatea 6. Dezvoltarea unui Observator Teritorial National din proiectul TWINNING „Capacity building in regional development in the Republic of Moldova”		
8	Corespunderea proiectului/programului cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”	Dezvoltarea durabilă a localităților		
9	Sursa de finanțare (donator/creditor)	Proiectul TWINNING.		
10	Beneficiarul primar	Autoritățile publice centrale		
11	Beneficiarul secundar	Autoritățile publice locale		
12	Implementator	Ministerul Economiei și Infrastructurii		
13	Perioada de implementare	2022 – 2024		
14	Scop	Scopul proiectului este de a crea un sistem de observare a teritoriului, care să sprijine atât coordonarea planificării teritoriale cât și crearea infrastructurii naționale de informații teritoriale conform prevederilor Secțiunii 5 din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.		
15	Obiectiv	Obiectivul principal al proiectului este de a crea sistemul de monitorizare a dinamicilor de dezvoltare a localităților și teritoriilor și oferire de informații permanente actualizate instituțiilor publice în vederea fundamentării deciziilor și monitorizării programelor privind amenajarea teritoriului, urbanism și lucrări publice.		
16	Justificarea necesității	Necesitatea realizării proiectului constă în fundamentarea deciziilor de planificare a teritoriului, dar și de dezvoltare economică, socială și teritorială a unei localități.		
17	Rezultate scontate	Rezultatele scontate de implementare a acestei soluții geospațiale vizează îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor furnizate de către autoritățile publice, prin reducerea duratei de livrare a serviciilor publice în domeniile urbanismului, amenajării teritoriului și lucrărilor publice, fiind în același timp un instrument eficient de evaluare a impactului teritorial al programelor autorităților publice implicate.		
18	Bugetul total estimat, (mii lei) inclusiv: - asistența externă, dintre care investiții capitale; - contribuția Guvernului, dintre care investiții capitale.	Debursări (mii lei): asistența externă - 32000 contribuția Guvernului - 9000		
		AB+1 Estimat	AB+2 Estimat	AB+3 Estimat
19	Tipul de asistență externă	▪ <i>Finanțiară: - grant; Proiectul Twinning.</i>		

20	Componente (descriere succintă, buget per componentă)	Proiectul Twinning are cerințe specifice pentru a fi formulat și la moment nu pot fi identificate.
21	Activități planificate	
22	Impact	
23	Sustenabilitatea proiectului/programului	
24	Condiționalități	
25	Altă informație relevantă	
26	Date de contact	Ion Coropcean, șef Direcția urbanism, construcții și locuințe. Ministerul Economiei și Infrastructurii. e-mail: ion.coropcean@mei.gov.md

Tabelul 8.2 Formularul propunerii de proiect/program de asistență externă

1	Numărul proiectului/programului	2
2	Sectorul	Amenajarea teritoriului și urbanism.
3	Domeniul	Dezvoltarea durabilă a localităților.
4	Denumire proiect/program	Implementarea Noi Agende Urbane in Republica Moldova.
5	Statut	Național.
6	Corespunderea proiectului/programului cu prioritățile de politici sectoriale pe termen mediu	Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 377/2020
7	Tangența proiectului/programului cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE	Prevederile Art. 87 din Acordul de Asociere RM-UE
8	Corespunderea proiectului/programului cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”	Corespunde Obiectivului general 2,, Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit” din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”
9	Sursa de finanțare (donator/creditor)	PNUD Moldova
10	Beneficiarul primar	Autoritățile publice centrale
11	Beneficiarul secundar	Autoritățile publice locale
12	Implementator	Ministerul Economiei și Infrastructurii
13	Perioada de implementare	2022 - 2024
14	Scop	Consolidarea capacității instituționale ale autorităților în elaborarea și promovarea politicilor in domeniul dezvoltării durabile a localităților și teritoriilor.
15	Obiectiv	Obiectivul principal este de a crea condițiile favorabile pentru dezvoltarea localităților inclusive, sustenabile, sigure și prospere.
16	Justificarea necesității	Prevederile Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 și Agendei Noi Urbane (23 decembrie 2016) prin care se pune accentul pe promovare a localităților sigure și cu o abordare inclusivă, prosperă și inovatoare, cu o bună administrare în baza documentației de urbanism.

17	Rezultate scontate	- Dezvoltarea echilibrată a localităților prin utilizarea practicilor avantajoasă a potențialului social-economic existent și a resurselor teritoriale; - Implementarea principiilor de stimulare și realizare a acțiunilor de organizare și dezvoltare a localităților.		
18	Bugetul total estimat, (mii lei) inclusiv: - asistența externă, dintre care investiții capitale; - contribuția Guvernului, dintre care investiții capitale.	Debursări (mii lei): <i>asistența externă - 89000</i>		
		<i>AB+1 Estimat</i>	<i>AB+2 Estimat</i>	<i>AB+3 Estimat</i>
19	Tipul de asistență externă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Financiară: - grant;</i> <i>- împrumut;</i> ▪ <i>Tehnică</i> 		
20	Componente (descriere succintă, buget per componentă)	Proiectele realizate prin PNUD Moldova au cerințe specifice pentru a fi formulate și la moment nu pot fi identificate.		
21	Activități planificate			
22	Impact			
23	Sustenabilitatea proiectului/programului			
24	Condiționalități			
25	Altă informație relevantă			
26	Date de contact	Ion Coropcean, șef Direcția urbanism, construcții și locuințe. Ministerul Economiei și Infrastructurii. e-mail: ion.coropcean@mei.gov.md		